

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendő az előfizetési díjak, nyitlitterek és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 kor.
Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Nyitlitterek jutányosan számítattak.

Nyitlitter poltóra 50 fillér.

Felolvas szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapnyeljes:
STRAUSZ SÁNDOR.

A pápa a békéért.

Északon és délen, keleten és nyugaton emberi roncok halálhőrgése kel versenyre a hideg szelek zúgásával. Hőzivatar közepette és ágyúdörgés kísérete mellett az agyonfáradtak didérgő veritékével törtetnek csapatok előre. Akik sohasem látták egymást, örült dühvel lépik, verik, harapják, gyilkolják egymást. A hónap fehérségét frissen hantolt lömecsírok tarkítják. A győztes csapatok útját kidől, megfagyott állatok hullái jelzik. Eltörölt kocsi, felborult autók, elpusztult ágyúk mutatják a nagy pusztulás utálatosságát. Füstölő romok, széldült tűzhelyek, néma falvak, kilakoltatott városok a tanú a modern világháború minden borzalmanak. És az itthonmaradtak, a hősök szereltei, a gyermekek és nők tekintenek északra és délre, keletre és nyugatra azok után, kiknek élniök kellene még, de már nincsenek, kikre új nemzedék nevelése várt volna, de e hivatás betöltését megakadályozta az angol bírvágy. Szálló ige lett. Azok kiáltják észak felé, kik sirnak, kik a keserűségtől félőrülten, reménytelenül állnak a jövő előtt. A milliók özvegyei és árvái kívánják, tarlozzanak ők az entente-hoz vagy a központi szövetséghez: »Isten büntesd meg Angliát.« A tűz, a vér, a pusztulás, a nyomor, az árvaság, a széttépett szívek, a rokkantak sokaságai, az elhaltak légiói Londonra kívánják a bünhödést, a rettenetes véget.

A világháború sorsa már eldőlt. Az egyik fél már győzött. És ez a fél mi vagyunk. Mi nem kérhetünk békét. Nekünk

nincs arra szükségünk. Ami ezentúl következik, az már a kétségbeesettek kegyetlen erőlködése lehet csak. Mi győztünk. Legyőztük a hatalmasokat. Mert annak így kellett lennie. Az eszme mindig diadalt arat a nyers anyagi erő felett. Katonai helyzetünk előnyét balra már nem fordíthatja semmi sem. A pusztulás rettenetességében, a tehetetlenek örült dühében egy hang hangzik el, annak a hangja, ki már oly sokszor szólt, s aki, mert nem hallgatták, letérdelt és imádkozott és újból szólt. Elhangzott XV. Benedek pápának a szava. Fegyverszünetet kér, békét akar közvetíteni. A békéséget akarja megteremteni. A győzők lelkét engedékennyé, a bünösöket, bünhödőkét aláztosakká akarja tenni. A népek atyja ő. Neki egyformán fáj minden ember pusztulása. A népek gyásza az ő gyásza is. Ezt a gyászt akarja eltüntetni. A borzalmak éjjelében a béke fényes napját akarja felgyújtani. Ünnepet akar teremteni. Már karácsonykor szeretné a népek ünnepeit a hálaadást megtartani. Ha akarják ellenfeleink: ha nem, ami ezután következik, az már mind a béke előkészítése lesz. Mennyivel szebb lenne ez a béke, ha azt közvetlenül már nem a gyilkosság, nem a vér, nem a pusztulás, nem az átok, nem a jaj előznék meg. Milyen szép lenne, ha azok között, akik legyőztek, akik a békére rászorultak, a pápa szózatára próféták támadnának, akik előkészítik a béke útját. Nem kellene ezeknek az új prófétáknak még szörnyhat sem öltenők, erdei mézzel sem kellene táplálkozniok, az ő szavuk nem lenne a pusztában kiáltónak szava. A legyőzött népek millióinak titkos óhajja a fegyverszünet, a béke, a nagy nap, az öröm, az

ünnepek. Csak nevet kell adni a népek titkos óhajának és megterem az a pápa szavára. És ha meglesz, mert az emberek ma már nem barlanglakók, kijönnek a lövészárkokból és az Isten szabad ege alatt kiállják a nagy napon, a szent karácsony ünnepén a mély értelmű, az igazán jelentőségteljes szavakat: Dicsőség az Istennek, békeség az embernek!

A világháború tanulságai

Az elzárás, mellyel az antánt a központi hatalmak kereskedelmét fenyegeti, nem egyéb ijesztgetésnél, amennyiben Angliáról és gyarmatairól van szó. A brit világbirodalmat sohasem lehetett vámuoniába egyesíteni. Anglia létjogosultsága közvetítő szerepében és kereskedelmének szabadságában rejlik.

Az angol és francia gyarmatok és a két Amerika lakói sohasem voltak ellenségeink Nekik érdeke, hogy a velünk való forgalmat újból felvegyék. Amerika Anglia parancsa következtében nem tudja kielégíteni Németország és monarchiánk sürgős árukeresletét, emiatt nem adhatják el terményeiket, melyek hazájukban elromlanak. De a mi árunkat is csak azért vásárolják Észak- és Délamerikában, mert máshonnan olcsóbban nem kaphatják. A béke után békét követendő kereskedelmi elzárás oly fegyver volna, mely az ellenség ellen fordulna.

Egyáltalán érthetetlen, hogy népek, melyek együttesen működtek, kulturát terjesztettek és egymást kiélessítették, egyszerre eltökélték, hogy minden erejüket egymás megsemmisítésére fordítsanak. Az ily tévely-

Az Isa mentén

Írta: Kelemen Ferenc.

A nagy Természet tele van csodákkal. A szépség csodáival. Minden megnyilatkozása egy misterien ügyes kéz művészi alkotása. A levegő, a föld telve van esztetikai széppel csak lélek kell hozzá, mely mindezt felfedezze, megérezze! Az élet nagy drámájához a színházi dekorációt a Természet nyújtja s ez a díszlet mindig új és érdekes; noha a szabályosan ismétlődő évszakokkal látszólag a díszletsorozatnak valami unalmas sorrendje alakult ki: a fakadó, illatos, mámoros tavasz után a pezsgő, vidám nyár, majd a melankolikus, levehullató őszi s aztán a fehér hólepelbe bújó, zúzmárás hideg tél.

Immár évszázadok óta mindig egy és ugyanaz s mégis nincs művészlélek, aki a Természetnek ebben a látszólagos sablonjában is meg érezze a művészi színek és formák egészen új isteni helletét. Az illatos szép szerény ibolya, a bódító orgonailat, majd a nap perzselő hevében éró aranykalász, az elsárgult s lehulló falevel s a selymes hópehelyek édes terhe alatt roskadozó csupasz faág ugyan mindig ugyanaz marad — s ebben van is talán valami, ami a nem művészlélek számára az egyhangúság fárasztó érzését jelenti — de ami mindennek igazi tartalma, az egyhangúságnak élénksége, a sablonnak változó egyhangúságnak élénksége, a sablonnak változó lettségét s az egész mindenségnek valami lendületes hatalmat ad: az e nagy Estetikai kolosszus

minden legkisebb porcikájában megnyilatkozó, soha meg nem semmisülő, állandóan változó Élet szelleme! Ez a nagy mester, mely ezerévek vegytani munkájában pihenés nélkül fejleszti az »anyagot«; tökéletesíti az anyagbólvalót: »a szellemet«; ez rakja rá a Természetnek csak a felület szemlélőre unalmasan ható díszleteire a mestermű halhatatlan értékeit!

Az Isa mentén tél van megint. Az apró, fodros kis hullámok sietve repülnek tova s boldogan kapkodják magukba a méltóságjelzések aláháló szép, fehér hópehelyeket, melyek egy pillanat alatt úgy eltűnnek a kristálytiszta vízben, mintha megsem születtek volna. Életük, bársonyosan puha fehér bundáscákjuk, csak egy gondolatrövidségig tartott. Vízből lettek, vízzé lettek. De azért az »anyag« megmaradt, csak formát cserélt. Ime, a még egy pillanattal korábban oly szerelmesen repkedő hópehelyek most már a szürke vízcsépek között nyomtalanul eltűnnek, amint ahogy el-tűnik sok szép álom, sok édes szerelem az élet nagy szürkeségében. Ah, mi is: »Porból lettünk, porrá leszünk«.

Az Isa mentén jó öreg fűzfák szomorkodnak; lehajló, vékony ágaik szerelmesen egymásba fonódnak s komor tekintetük némán, elmosódottan tükröződik vissza a vízben. A jó, meleg nap sugarér elhagyta őket már s most csupaszán, megdermedve, fáva várnak a téli, meleg takaróra

A hópehelyek most az Isamenti fűzecskekre hullnak, s ezek a drága művészi kristályok itt nem semmisülnek meg azonnal. A csupasz ágak boldogan fel fogják őket s a havas, csillogó kis virágok ezerkörmükkel győrcsöpen belokapaszkodnak a szűz talajba, hogy szépen, hiú életüket megmentsék a megsemmisüléstől. Az első pelyhek csak a faágak csupasz kéréibe kapaszkodnak, de aztán elfogyott a hely s a később érkezők már testvéreik puha testébe kénytelenek kapaszkodni, hogy az Isa fenyegető vize elől egzisztenciájukat megvédjék.

Oh, ti parányi kis szimbolumai a nagy emberi Életnek, az élethez való ösztönöszerű ragaszkodásnak, a testvéren, barátón át való árnyéksülésre való törekvésnek!

A kis hópehelyek napokon át a vén fűzecske ágain élnek, terhük alatt meggyöngyöd a legöregebb fűzes is, de a hópehelyek mit sem törődnek a szegény fűzfával s egymás közt szerelmesen eldiskurálgatva élnek tovább bizonytalan tartalma életüket. Csak néha-néha tekintenek az Isa tükrebe, mely alatt percenként ezrei tűnnek el a szerencsétlenebb testvéreiknek, de ők mitsem törődnek velük s a pusztulók sóhajta, jajgatója, hidegen hagyja őket

Az Isa partján, ólmos színű álmos felhők közül egyszerre kiragogy a téli nap aranyárga korongja. A kis hópehelyes köztársaságban nagy lesz az ijedelem. A különben éltető fény, melynek melege széles e világon mindenütt a tulajdonké-

gések egy kínos korszakát éltük át s úgy látszik, hogy velük most leszámol a háború.

Egyrészt az emberiség hálás volt a technikusoknak, hogy felalálták oly közlekedési eszközöket, melyeknek célja volt egymáshoz közelebb hozni a világ összes népeit: másrészt meg folyt az aknamunka a nemzeteknek ellenségeskedés által való elkülönítésére. Mintha megújult volna a bábeli zűrzavar esete: egyik sem értett a másik nyelvére, nehogy az emberek boldogokká és Istenhez hasonlóvá váljanak.

Remélhetőleg a világháború szörnyű tapasztalatai ezeknek az ellermordásoknak és érthetlenségeknek végét fogják vetni.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az én kedveskéim.

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Oda-haza most vaj' mit csináltak?
Nem hiányom-e, gondoltok-e rám,
Ha messze távol, messze tőletek
Védem véremmel szeretett Hazám?
Gondoljatok réám néha, néha
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Nem üres, árva az iskolától?
Hangzik-e benne kacaj, nevetés,
Gügyögő szájából, kicsiny ajkakkól
Mosolygón, szépen a jó felelés?
Gondoljatok réám néha-néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Úgy vágyom haza, vágyom hozzátok.
Szeretnék mindig nálatok lenni.
Leulnétek a régi padokba,
S véletek együtt írni, énekelni.
Gondoljatok réám néha, néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Álmodom s odaszállnak az álmok
Nem figyel már senki lépteitek,
Üressék a padok, az iskola,
Nincs ki tanuljon játsszék véletek.
Gondoljatok réám néha-néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Annyit, oly sokat gondoltok rátok.
Nyolc óra há van, mennék el oda,
Imádkoznánk, szép s jót tanulnánk
Kérnének Istent ne feledjék soha
Gondoljatok réám néha, néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

peni élet forrása, rájuk nézve a megsemmisülés örök veszedelme!

Az élettelen, fényes napkorong, melyre a hó-pelyhek milliója még büszkén, dacolva tekintett, most egyszerre vakító fényugárt lövel magából s kerek arcát a belőle kiáradó arany sugárkéve mögé rejti.

A kis hó-pelyhek pedig először elvesztik ragyogó toalettjük gyémánt csillogását, aztán közönségesen, szürkén, esővé, vízzé válva, belepötyögnek az éhes Isz medrébe!

Testvéreik némán, hidegen köszöntik őket!
A halál, az anyagváltóznak az az érzékelhető része, közös sorsra juttatta őket! — —

Az Isz mentén évről-évre visszatér a fagyos, hideg tél. S a sok millió hó-pelyhek azelőtt is úgy ragyogott a vén fűzfák csupasz koronáján, mint most. A szerencsétlenebbek azelőtt is úgy púszultak el, mint most, de a haladó vándor sohasem méltatta őket egy pillanatra sem, pedig e kis hó-pelyhek életben benne duzzad a Nagy Hatalmas Emberi Életnek minden fenségese ereje. Benne ragyog egész fénye, de ott leskelődik sötét árnyéka is. . . .

Az Élet és Halál gigási küzdelme ez, melynek prózai harcaira a mindent kiegyenlítő Természet selymes hó-pelyhekből szőtt csipkéképeket akaszt!

S ez a fátyol olyan szép!
1915. dec. 4.

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Ugye saigora voltam hozzátok?
Megbűntetem gyermekes csínyteket.
Fájt, tudom . . . mégis jobban fájt nekem,
Mert nagyon szerettelek titeket.
Gondoljatok réám néha, néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kicsi fiam, kicsi leányok!

*Búcsúdvédmet küldöm hozzátok
Talán meghalok . . . egyitek sem lát.
De mint tanultátok, szeresétek
Apát, anyát s legjobban a Hazát.
Gondoljatok réám néha-néha
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Kedves fiam, kicsi leányok!

*Ne feledjétek soha tanítótok
Ha népes lesz ismét az iskola,
Ha új tanító oktát titeket,
A lelke ott lesz, nem hagy el soha
Gondoljatok réám néha, néha,
Gondoljatok a jó tanítóra.*

Fenyves Dániel.

hdj. őrm.

1915. X. 7.

— **Hösi halál.** A soha meg nem szünő harcok egyre szedik értékes áldozataikat. Az olasz harciér is elragadta körünkől Tomor Ferenc okleveles tanítót, aki a tavalyi tanév végén oklevelet kapott a csáktornyai áll. tanítóképző intézetben s 19 éves korában a honvédséghez került, ahol mint hadapród már hónapok óta vitézül küzdött az olaszok ellen. A kérelhetetlen Halál azonban megkivánta. Az ott állandóan dúló harcok közepette a fiatal hős a san martinói magaslattal visszafoglalásánál szakasza élén egy elengedhetetlen növevények állandóan szorgalmas, lövekvő, jóviseletű ifju volt. Mint katoná is felebbvalói tiszteletét mindenkié kiérdemelte. Ezért halála mindazok között, kik ismerték, általános részvétet kelt. Legyen áldott emlékezete!

— **Kitüntetés.** Starzsinszky István honvédhadnagyot, a csáktornyai áll. tanítóképzőintézet volt növendékét, a német császár a vaskeresztel tüntette ki.

— **Gyászrovat.** Muzikár Ferencné, kinek általános részvétet keltett korai haláláról most számunkban megemlékezünk, hétfőn d. u. 4 órakor helyezték örök nyugalomra Nagykanizsán. A drága halott beszentelésé vasárnap d. e. 1/10 órakor történt Csáktornyan a gyászháznál, ahonnan azután a vasúti állomásra vitték a sokat megsirattott elhunytat. A temetésnek ez a része meghiúsult volt, amint Csáktornya társadalmának minden rétege csatlakozott a gyászkozsírhoz, úgy utolsó utján elkísérje az oly korán kiszenvedett Muzikár Ferencné. A vasúti állomáson történt második beszentelés után ládába helyezték az ércoporsót s a déli vonallal továbbították a felejtéhetetlen halottat Nagykanizsára felé.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter Szemes Dezső perlaki kir. járásbírói saját kérelmére a nagykanizsai kir. járásbíróshoz helyezte át.

— **Halálozás.** Csury Anna szelencei birtokosné f. hó 13 án 76 éves korában elhunyt. Eihunyta általános részvétet kelt, mert a boldogult úrasszony nemcsak jó háziasszony, hanem a vidéki köznépek sok esetben tanácsadója s játékonny támogatója volt. Temetése a vidék nagy részvéte mellett f. hó 14 én történt. Hült teteme a muraszentmártoni családi kápolnában helyeztetett el örök nyugalomra. Csury Jenő dr. min. osztálytanácsos az elhunytan édesanyját gyászolja. Nyugodjék békében!

— **Hadifogságban.** Újabb értesüléseink szerint a következő tanítók estek a nyár és ősz folyamán jobbára oroszfogságba: Varga János, Varga Károly, Kristály Balázs, Gumilár Ferenc, Bódizs Béla, Vreszk Jenő, akik mind a tavalyi, részint 2 év előtti tanévben a csáktornyai tanítóképző intézet növendékei voltak. Hadi fogságban van Vlasich Endre Ligetvár jegyzőjei gyakorokna is, aki július 4 én esett olasz fogságba mint zászlós. Vlasich zászlós bár szorgalmasan írt Harmat Nándor ligetvári jegyzőnek, még csak most került Ligetvárra az első levelezőlap Genuából október 24-iki kelettel, melyben Vlasich írja, hogy kitűnő a dolga, jól bánták vele, ép úgy mint nálunk Illaván. Harmat Nándor jegyző egyébiránt állandóan levelez Vlasichsal, s mullokra a következő levélben tudatta vele az itteni eseményeket: Mit traugrigem Herzen gebe ich Ihnen zu wissen, dass von unseren Freunden folgende gefallen sind: Oberleutnanten dr. Arratz, Vonaglik, Geörebögh; leutnanten Hammar, Olan, Velínkh; fährnich Mindenült; dann kadeten Jóhl und Állunkh. S ezeket a leveleket az olasz posta kézbesíti a foglyoknak.

— **Adományok.** Ródy Ignác Szelence-hegyi községbeli plébános a Vörös Kereszt részére 20 K-t; Gedra Gyuláné az üdítőállomásra 10 K-t; Fridrich Emilia az üdítőállomásra 16 K-t adományoztak. Kertész Lajosné cukrász neje 6 üveg ó bort adományozott a katonáknak. Melyért az elnök köszönetét nyilvánítja.

— **Uj kanonok.** Öfeisége Strausz Flórián alsólendvai esperesplébánost a szombathelyi székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki.

— **Orosz szökevény.** Alsólendva határában a Lakos felé vezető úton mult héten fogták el Jeszenszky Iván kievi illetőségű 38 éves orosz hadnagyot, aki a zalaegerszegi fogolytáborból szökött meg. Az orosz fogoly a Muraközön és Horvátországon át akart Olaszországba szökni, hogy onnan hazakerülhessen családjához. Az orosz hadnagyot egy volt csendőr tartóztatta le a vasas módon.

— **Társasköri közgyűlés.** A »Csáktornyai Társaskör« f. hó 12 én Kayser Lajos társasköri elnök elnökielte alatt tartotta meg szokásos évi rendes közgyűlését, melyen a tagok nagy számban vettek részt. Elnök megnyitójában meleg köszönetet mondott ama bizalomért és kitüntetésért, amellyel őt a legutolsó közgyűléskor az elnöki tisztségé kitüntették. Kéri a tagok barátságát, szeretetét és összetartását, hogy a magyarság ügye ezen exponált helyen a Társaskör által is előmozdítottassék. — A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére Dénes Béla és Hajas József tagok küldettek ki. — Brauner Lajos társasköri helyettes titkár kimerítő jelentésben számol be a Társaskör választmányának 1915. esztendői működéséről, a vagyonról és a tagok létszámáról s évi hullámszámáról. A közgyűlés a h. titkárnak munkásságáért elismerését és köszönetét nyilvánítja. — Az 1915. évi zárszámadás, ügyszintén a számvizsgáló-bizottság jelentése tudomásul vétetett s Polyák Mátyás pénztárosnak a felmentvény megadásá mellett fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. — Az 1916. évi költségvetés a közgyűlés által elfogadottat. Uj választmányi tagul Bertin Ágoston kir. járásbíró választ-

tatott meg. — A belső tagok sorába titkos szavazás útján egyhangulag Fülöp Áron dr. felvételét. — Mencsey Károly és Heilig József volt társasköri tagok kilépése tudomásul vételt. — A Társaskör által előfizetett hírlapok albérltetbe adása fogantatosított. — Végül Zrinyi Károly tag indítványára a közgyűlés az elnökségnek és a választmányának működéséről köszönetét nyilvánítja.

— **A katonák karácsonyfájára adakoztak.** Fodroveczi Fodroczy Albrecht, Viola Vilmosné, Dervarics Ferenc, Dr. Schirmer Károly, Wilhelm Ludvig, Bayer család 20—20 K; Szőltes Mihály, Steinbergerné, Gängerné, Szalmayné, Söberliné 10—10 K; Dr. Kovács Lipótné 6 K; Neumann Tivadarné 5 K; Scharmatz Betti 800 drb. cigarettá és 4 üveg Compot

— **A rokkant katonák készítményei.** A csáktornyai tartalékkórház újabb felszerelésének jelentékeny részét házilag állították elő. Rendkívüli nagy megtakarításokat érték el azzal, hogy a Röntgen laboratórium, műtőszoba, a testgyógyászati terem stb. helyiségek berendezését ahhoz érő rokkant katonákkal készítették el. Miután sok az ügyes ember a rokkant katonák közt, a kórház egy helyiséget műhelynek rendezték be, ahol a rokkantak kosárfonással, kefeköltéssel, famunkákkal, cipővarrással stb.-vel foglalkoznak. Egész halmaza a csinosabbnál csinosabb készítményeknek tárul az ember szeméi elé, a teremben melyek eladásra készültek. Az a terv, hogy a karácsonyi ünnepek vagy újév napja előtt kiállítást rendeznek az elkészített tárgyakból. A befolyt pénznek fele a katonáké, a másik fele a Vöröskereszt egyetemi helybeli fiókjáé. Egyelőre csak kázzelátat, cipőket, kosarakat, keféket kínálnak eladásra a rokkantak, de ha esztergapadot is kapnak, konyhaberendezést is fognak készíteni kemény fából jutányos áron.

— **Katonák karácsonya.** A kiszabadkai körjegyzőségben a katonák karácsonyi ajándékára Felsőpállván 61.40, Dezsér-lakán 58.03, Drávaszentivánon 45.80, Kiszabadkán 32.80, Zalabankón 30.62, Györgylakán 20.10, Muralövön 19.70 K-t gyűjtöttek a községi előjárások.

— **A fémtárgyak rekvirálása.** A honvédelmi miniszter a fémtárgyak rekvirálásának határidejét november 30 ikáról 1916 január 31-ikére tolta ki. Ez a rendelkezés azonban a 13642/eln. 20. h. sz. rendelettel meghatározott beszámítási kötelezettséget nem érinti. Amennyiben tehát az igénybevettnek kijelentett tárgyak beszolgáltatása akár a kötelezettek egyes csoportjaira vonatkozólag, akár az igénybevettnek kijelentett tárgyak melyike tekintelében az előző szakaszban meghatározott határidő letelte előtt elrendeltetnék, ennek eleget kell tenni.

— **Egészségügy.** A vármegyében ez év harmadik negyedében az alispáni jelentés szerint az egészségügy általában kedvező volt. Tífuszban 127 (107 katoná) betegedett meg, kik közül 18-an meghaltak. Vérhasnak 89 esete (51 katoná) fordult elő 9 halálessettel, ázsiai kolera 2 esetben 1 halálessettel.

— **A bevonult kereskedők karácsonyi szabadságolása.** A katonasághoz legújában behívott kereskedők érdekében mozgalom indult meg, hogy azok az ünnepekre való tekintettel csak január 6-án vonuljanak be. A mozgalom pozitív eredménnyel nem járt, amennyiben a bevonulást nem halasztották el. Mégis kijelentés van rá, hogy az önnálló

kereskedők a karácsonyi ünnepekre szabadságot kapjanak, mert egyes indokolt esetekben a csapat- vagy ezredparancsnokságok az ily kereskedőket kérésre szabadságolni fogják, hogy a karácsonyi forgalmat lebonyolíthassák. (Lapunk zártakor vett értesülésünk szerint a népfőlkelő kereskedők a karácsony előtti napokra szabadságot kapnak.)

— **A katonák karácsonya.** A katonák karácsonyi ajándékozása a miksavári r. kat. iskolában 42.16 K-t gyűjtöttek. A harctéren küzdő katonáknak meleg ruhával való ellátására a strádovári tanítónők 66.80 K-t gyűjtöttek. Ehhez adakoztak: Lichtenberger Péter 8 K, Belletz Edéné, Lippichné és Hirschlé 6—6 K, Br. Knezevich Viktor, Danitz Sándor, Schweitzerné, Kalchbrennerné és Krampatitsné 4—4 K, Brodnyákné, Krauthacker Rozika, Babics Margit, Sterné, Dr. Csillag Dezső, Strobl, Csere Sári és Krampatits Lenke 2—2 K, özv. Forintos Lajosné, Belletz Duci, özv. Pauscháné és Deákné 1—1 K, Novák Jánosné és Böcskeiné 40—40 fill.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai állandó mozi mai előadásainak műsora: Hadi híradó; Hamis barátó (dráma 1 felv.); Műtömlő (bohózat 1 felv.); Megunt szerelem (dráma 3 felv.); Ismeretlen jel — fehér róza (vígját. 1 felv.).

— **A háború.** A múlt héten is csak a Balkán-félszigeten hadakoztak. A világháború súlypontja már hetek óta erre a vidékre esik. A középponti hatalmak itt akartak leszámolni, elsősorban Szerbiával és Montenegróval, a világháború kuvaszaival, akik a világháborúnak tulajdonképeni megindító voltak s azután az antántnak Szalonikiban partra telt csapataival, amelyek a szerbek segítségére akartak lenni. Vállalkozásukat siker koronázta; mert szerb földön már nincs ellenség, azaz szerb, küldöttek azt utolsó szálig. Most a tisztogatás Montenegróban folyik nagy energiával. Kövess serege végzi ezt a munkát nagy sikerrel. Már Ipek is bevették s Plevjétől délnyugatra és délre is fényes győzelmeket arattak. A bolgárok pedig Doiran, Geogheli és Struga elfoglalásával az antant seregeire az utolsó csapásokat mérték s ezzel Macedonia teljesen felszabadult. Az antant most már görög területen van s Saloniki körül helyezkedik el, hogy a további támadásnak ellentálljon. Így tehát a további harcok görög földön fognak lefolyni. A görögök nem avatkoznak a háborúba, legalább egyelőre nem s így természetesen szabad utat engednek a bolgároknak s a középponti hatalmaknak is, hogy az antant seregeit tetszésük szerint üldözzék. Hogy az antant seregei ettől a koncentrált támadástól nem sok jót várhatnak, kitérünk abból a nagy vereségből, melyet csapataik a bolgároktól máris elszenvedtek s amiért vissza kellett vonulniuk. Pedig összesen 170 ezer emberből állott seregök, mely 810 ágyúval volt felszerelve. A harcokban két angol hadosztály teljesen elpusztult s egész francia ezredek semmisültek meg a bolgárok fényes haditettei által. A központi szövetséges hatalmak is ezalatt erőiket a görög-bolgár határon összpontosították, hogy Saloniki ellen az offenzívát megkezdjék. Az antant pedig Salonikit megerősíti s a védelemre erősen készül. — A többi harctéren, kivéve az olasz határt — ahol a tűzharc és támadások az olaszok részéről a szokott vehemenciával s eredménytelenséggel foly-

nak — csak mozgolódást lehet észrevenni, ami erősebb harcok kezdetét sejteti; de egyelőre nyugalom uralkodik, amit csak kisebb csellepaték zavarnak meg.

— **Tűz.** Mult vasárnap, e hó 12-én kétféle is pusztított a tűz. Déllelőtt Kotorban, ahol egy egész kis mellékúca égett le s delután Drávanagyfaluban. Mindkét községben nagy kár esett a tűzből kifolyólag. A szél, mely egész nap tombolt, Kotorban 4 lakóházat, 7 pajtát és egy csomó gazdasági épületet pusztított el, Drávanagyfaluban pedig 5 gazda károsult. Első helyen a kár 14, utóbbi helyen 4 ezer koronára rúg, amiből Kotorban alig valami térül meg biztosítás útján. A tűz Kotorban Matos Vince házában keletkezett. Drávanagyfaluban Horvath Eleknek kocsinjében támadt, mely csakhamar lángborította a szomszédos Grábár András gazdasági épületeit, majd Zalog István lakóháza, istállója és pajtája a benne lévő nagymennyiségű csöves kukoricával lett a tűz martaléka. Az erős szél által továbbított tűzpernye Csalopek Mátyás sertésöltőt s kukoricagörényét a tetejét és Marcséc Miklós szalmatetős lakóházának tetejét is lángborította, de az ezen időre már működésbe lépett tűzoltóság megakadályozta a tűz tovább terjedését. A tűzét állítólag egy Grábár István nevű 5 éves fiú okozta, aki a kocsinzban tüzet rakott, mitől az ott összehalmozott szén- és kukoricaszár tüzet fogott. Mindkét helyen a szomszéd községek tűzfecskendői vetettek véget a tűz további terjedésének.

— **Bátor tűzoltók.** A katori tűzkapcsán megemlüljük, hogy Dominics Vince otáni lakos és Kovács Aurel délvasúti tisztviselő bátorságukkal és életük vakmerő kockázatásával jelentékenyen járultak ahhoz, hogy az otáni kár még magasabbra nem emelkedett. Dominics Vince ugyanis a sűrű füst és lángok köze rohanva az égő istállóból kimentette Szernecki Rókus gazdának 3 lovat és 2 tehenét, melyekről a gazda maga is már lemondott. Kovács Aurel pedig egy másik gazda 3 sertését mentette meg a biztos megszületől. A bátor tűzoltók önzetlen cselekedete nagy hatásra kötelezheti a károsult gazdákat.

— **Vasárnapi munkaszünet.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a mára eső vasárnapon a karácsonyi vásároknak való tekintettel az ipari és kereskedelmi elárusítás és házhoz szállítás a vidéken este hat óráig végezhető legyen.

Csury Jenő saját családja s rokonsága nevében ez úton tudatja fájdalmas szívvel, hogy szerelt edes anyja f. é. december hó 13-án hajnalban 76 éves korában az Urban csendesen elhunyt.

Áldás emlékével

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak kik felejtethetlen szerelet feleségem elhunytakor szíves részvétükkel fájdalmukat enyhíteni igyekeztek, fogadják ez uton is hálás köszönetünket.

Muzikár Ferenc és gyermekei.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya

Izdateljstvo: knjižara Strausz Sandora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i puvuljivi list za pak
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Prodajna ožna je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i faj računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Surađnici:
PATAKI VIKTOR i SRÁY FERENCZ.

Izdatelj i vlasnik
STRAUSZ SÁNDOR.

Bulgarci zbili su iz Macedonije francuze i engleze.

Vu Macedoniji něga neprijatelj. - 25 jezer naših zarobljenikov su oslobodili vu Srbiji. - Od česa se boji Nikita. - Englezi i francuzi nemo-reju se naravnati. - Srbskih ministrov žene pešice putuju. - Ako bi Amerika tabora imala. - Turčini bijeju engleze. - Južna Amerika mira hoće. Romania k nam se preklopi. - Bulgarci su postali na grčki granici. - Vu Francuzkim se prehati boj.

25 jezer zarobljenikov su oslobodili vu Srbiji.

Na montenegrovski i albanski granici proganjaje srbov i montenegrovcev dalje traja bez svake teškoće přem od potlana, kak je Plevje, Ipek i Djakova nam vu ruke došla. Magjarske i austrianske čete zadnje dane opet su lěpo napredovale i zadobile su Korcu i Rozaja, gde su četerdeset štukov zaplienile i 6100 srbov i montenegrovcev polovile. Proganjaje vu najlepšim redo dalje traja po zapadni strani prěk takovih brdah, gde nigdi puta něga.

Med ovami brdami vnoغو bandih se potěple. Naši hitro su se navalili svigdi na srbe i montenegrovce, koji su na menjše čopore se rezdelili i med planine se potegli. Poleg ovih bandah naši na naj zadnji liniji navěk pazljivo moraju vu oružju stati, jerbo srbske i montenegrovske bande nemaju nikakov soldački cilj, neg samo stroška i oružje hoćeju haraćuvati.

Naše i savezne čete po Srbiji i po Montenegri zesvim dobro deržuju, najmre pak s koštom i municijum. Sveposud paziju i to strogo paziju, da stanovniki mirni ostanaju i poleg toga něje potřebno ljudstvo kastigati. Red mora svigdi biti, najmre pak ovd, gde je narod na pol odvilil se. Zapovedniki trudiju se, da stanovnikom rezložiju, kak stoji sad stvar, i da se naj vu miriju, jerbo drugač već nemore biti, ako pak nebudo poslunhnuili, strogo je budo kastigali, buntare pak na smrt odsudili. Vu najviše mestah ovaj navuk vala i ljudstvo pomalem nazat počme svoje posle zveršavati, kak i vu mirnim vremenu.

Najmre pak se mora soldačko zapovedništvo briniti, da pute, moste, tunele i kaj je najvažneše, željeznice vu red spravi. Neprijatelj, gde je samo mogel i vremena imal, sve pute je spretrgal, željeznice vunistil, moste i tunele pak vu zrak spustil. Zato to je denes najprveše delo, da se to sve nazat popravi i da skim hitreše moreju zarobljenike odvoziti i svakojačkim stroškom občine pravično nadeliti. Bez putov to

něje moći napraviti. Sve se spregledne i popiše. Narodu pak je zapoved, da tam gde su nē mogli jesenske sēve sveršiti, da naprotulelje pod kaštigu moraju zemlje zasejati. Stēm soldačko zapovedništvo to hoće postići, da narod nebude gladuval, kak je do vezda. Gde nebudo imali dosta semena, vlada njim bude prodala ili pak na pušod dala. Stanovniki već sami vidiju, da jeden lepši i bolši svēt bude se njim odpral.

Željeznicu od Berlina po Konstantinopolja su već odprli i već vozi express vlak iz Berlina i Münchena prěk Beča i Budimpešte, Nisa i Szofije vu Konstantinopolj. Nejde prěk Zemuna, jerbo je most porušen, neg prěk Szemendrije. Pri Velka Planini na staro željeznicu dojde i po starim putu ide vu Nis. Od Berlina do Konstantinopolja četerdesetpet vur dojde. Ova željeznica je nam i saveznikom najvažneša, jerbo po ovi željeznici moremo turčinom municiju i oružje voziti, najmre pak velike i žmekke štukskojemi su turčini već vu Mezopotaniji i na Gallipoli polotoku pokazali neprijatelju kaj su vřdni.

S med onih zarobljenikov, koji su vu srbskim suzanstvi tuguvali za svoju domovinu, dvajstipet jezer su dovezda iz izvanrednoga položaja oslobodili. Nekoji su već jedno leto bili srbov vu rukah i s med ovih od svakojačkih betegov vnoغو su pomrli. Za vnoغو pak još niti denes neznaju gde su i vu kakvim položaju živiju. Kak bulgarci su to vu Novi Srbiji spazili i nam na glas dali, bormes koji su još vu srbskim suzanstvu, nē su vu najbolšim položaju, makar su srbi nekoje vu Montenegri i Albaniji vu segurštinu spravili.

Bulgarski oficiri povēdaju, kad je Srbiju katastrofa postigla, bormes nē su tam zarobljeniki. po človečanskim baratovali, nē su jim dali jesti, nē opravu, negdi pak s bog svakoga zroka zmecvarili su je. Ali su to regulaski soldati ili pak bande napravile, to još něje znati.

Macedonski englezki soldački zapovednik prejavil je već, da na englezkim francuzkim frontu sve su već odredili, da čete

svako minuto moreju na ladje spraviti. Svrho toga vu Saloniki više stotin ladjih stoji, nove željeznice su napravili, da štukske i svakojačko municiju skim hitreše moreju na ladje spraviti.

Špitale su već poslali vu Saloniki i samo nekoje su ostavili za frontom. Plezērci vu Saloniki voziju, odonud pak ili na grčke otoke ili pak vu Egjiptom. Vu čestim vremenu vnoغو plezērec poginuti mora. Veliko zlo je, da nemaju stroška. Čete već nekoji tjedan samom konzervom živiju. Sve se tak vidi, da naj rajši bi bili, da bi zaključili ovu ekspediciju. General od rēči do rēči, ovak je govoril:

Takve teškoće smo ovd preterpeli i preobladati morali, kakve su niti na jednim bojomu polju nē. Vu Engleziji niti najmenje nē misliju vu kakvim položaju smo ovd, i podjednoma nam friske čete pošilaju, kakve mi ovd nucati nemoremo.

Niti premisliti něje moći, kak moramo mi vovjavati vu takvim orsagu, koj neutralen hoće ostati i gde za svako najmenjšu stvar dopušćenje moramo prositi. Zahtēvaju od nas svakojačke stvari, a mi skorom niti gibati se nesmemo. K tomu pak čete podjednoma vu najvećki pogibelji su ovd. Ako se to nebude drugač preobrnulo, vu strahoviten položaj dojdemo.

Iz Saloniki javiju, da englezi morali su ostaviti svoje pozicije, samo još francuzi deržuju vu Strumici kolodvora. Tak misliju, da ove bitke na grčki zemlji budo dalje trajale.

Francuze i engleze Todorov bulgarski general odlučno je zbil i ovi plaćuč bežiju sad proti grčkomu hataru i prěk hatara. Vu ovi bitki neprijatelj nezmerno ljudstva, oružja i municije su zgubili.

Todorov general odlučil je, da i po grčki zemlji bude dalje proganjaj francuze i engleze, ako je grki nebudo nato presilili, da doli deneju oružje.

Kak se vidi iz toga, nazadnje itak i Grčka bude vu oženj dosla.

Vu Macedoniji nęga neprijateljja.

Nemsko soldačko zapovedništvo prijavi je, da vu Macedoniji nęga niti jednoga francuzkoga ili englezkoga vojnika s vun onih, koje su bulgarci zarobili. Englezi i francuzi odlučno bitku su zgubili, bulgarci pak su ju slavno zadobili. Sad ostajuće neprijateljske čete vu Grčkim išteju počinek i pomoć. Nemsko soldačko zapovedništvo tak javi, da vu zadnjih bitkah dva englezki vojni sbori su se vuništili, bulgarska prijava pak tak govori, da čeli regimenti francuzki su doli pocureli. Dakle antant nę samo da je bitku zgubil na Balkanu, neg i nezmernoga zgubička i neprebrojenoga kvara je imel.

Kak je Gavgeli i Doiran bulgarcom došel vu ruke, stęm se je macedonski tabor zaključil i stęm na Balkanu jeden drugi tabor se bude započel. Antant strahovitno se grozi Grčki, ako nebude k nje mo prestupila. Izbilja da još niti jeden orsag je nę bil vu tak teškim položaju, kak je Grčki orsag, mudroga kralja Konstantina orsag denes ili zutra odprto mora skazati, da šteroga puta si bude zezbral. Antant na svaki način za sebe hoće zadobiti Grčku zemlju, ali sad, kad su ga bulgarci tak odlučno zbili, stoga brcasak nikaj nebude.

Antant takve lazi pošila širom po novinah, da vu Albaniji dvęsto jezer srba stoji, koji opet s pomoćjom nazat budo zavzeli Srbiju, ali ove lazi nečuju jim verovati nigdi, najmre pak vu Grčkim nę, gde svojem oćima iz bliza vidju vu kakvim položaju je antant na Balkanu.

Grčku nęje moći prevariti, jerbo sama vidi kak bežiju antanta šeregi iz Albanije i sama vidi da vu Macedoniji nęga jednoga neprijateljskoga vojnika Macedonia počišćena je od neprijatelja. Antant nęma drugo pomoć, kak vu Grčki se stisnuli. Gręka samo to nezna, kaj bude se vezda pripetilo. Grki tak misliju, da antant nebude ostavil Saloniki i najrajši bi bili, da bi naši jim nazat preskrbeli ovu važno morsko postajališće.

Francuzi sami javiju, da su spraznili svoje pozicije, ali tobož tak su to napravili svojojvolno i nę pod moraš. Takodjer pišuju francuzke novine, da jako mali zgubiček su imali tak vu vojnici, kak i vu municiji.

Srbi takodjer vu Saloniki bežiju iz Albanije. Begunci koji su već došli vu Saloniki, tak povędaju, da vu strahovitnem položaju su širom rezbiti srbski regimenti. Putuv nęga vu Albaniji, prek visokih bregah se mućiju, da skim predi vun vujdeju štuke i tręna već nęmaju. Stroška nęje moći za njimi vezli i strahovitnoga glada terpiju. Med bregi velika je zima, veliki vihiri su i snęg je već sve klanjce zapuhal tak, da nikud-nikam nęje moći med njimi. Srbi niti silno potrebna stroška nemoreju si prebaviti.

Zanemiti dan bude vu bulgarski hištoriji decembar 12-ti. Ov dan su zadobili zadnje tri varaše, koji su još neprijatelju bili vu rukah. Zavzeli su Doiran, Gavgeli i Struga varaše. Srbi, englezi i francuzi pri Doiran i Ochrida okolići su dobili zadnji vudarac. Macedoniju su oslobodili i denes na macedonski zemlji niti jeden neprijatelj ne stoji.

Sve pak se to tak pripetilo: Engleze su pri Vardar vodi zbili, poleg Turka su

centruma njim predri i zatem su morali na neutralno tursku zemlju vući. Bulgarci tįjam do gręke granice su tirali neprijatelja. Opoldan ob dvanajsti vuri su zadobili Doirana. Stanovnici s velikim veseljom su čekali bulgarske čete. Ovd i pležerani takodjer i mrtvi pod 29, 30, 31, 65, 66 i 67 englezkomu regimentu su spadali. Ovd i je vujuval 10 i 22 englezki vojni sbor, obedva čisto su bulgarci vuništili. Tak silno su morali pobeći, da vnođu štućov, kolah, municije i puških su ostavili na lice mesta. Čeloga pliena nę su još spregledali i popisali. Dvęsto englezov su vlovili. Jeden bulgarski šereg na drugi kraj Vardar vode je proganjal francuze, koje su vu grčku zemlju pretirali.

Popoldan ob pol šesti vuri zadobili su Gavgeli varaše. Francuzi predi kak su ostavili varaše, vužgali su kolodvora, kasarne i dva špitale su vu zrak spustili, takodjer i jednoga mosta. Sarraill francuzkoga generala šerega vu Grčku su stisnuli. Pravica je to, da francuzi puno hrabreše su vujuvali, kak englezi. Vu ovih bitkah Sarraill generala čeli šereg je bil vu ognju, koj je iz 97 jezer francuzov i 73 jezer englezov stal, dakle sve skupa 170 jezer vojnika. Nadalje imali su 600 taborskih štućov i 130 breznj štućov i 80 zembkih štućov.

Srbskoga šerega ostajuće čete, koje su prek Monastira, Ochride i Struge išli vu Albaniju, po ochridski bitki prek su odišli Črne Drin vode, kad su predi sve moste vu zrak spustili. Bulgarske čete prek su vdrle i prijese su četiri sto srbov i tri štuće su zarobili. Srbe proti Elbassanu dalje proganjaju. Sad, kad su francuzke i englezke čete pretirali bulgarci, vu Macedoniji nęga neprijatelja. Za jedno vręme postali su bulgarci i nejdeju za neprijateljom vu Grčku zemlju. Sad sve od grkov stoji, kaj i kak se bude pripetilo. Ako grki i nadalje budo neprijatelja po svoji zemlji puščali, onda su bulgarci presiljeni od jednoga kraja, naši i nemci pak od drugoga kraja vu Grčku vudriti, da tam dokončaju balkanski boj, koj se je nam i našim saveznikom tak slavno započel. Hoćuju sad naši i saveznici ravno tak slavno ga zaključiti, kak su ga i započeli. Sad nad Grčkom stoji čeli položaj.

Bojna siročća.

Nę jedenput, neg stoput smo već spisali vu naših novinah, kak se sponašaju naši vitęzi vu bojnim ognju. Oficiri su nam to javili, službene prijave su nam na glas davale, najmre pak svaki vojnik, koj iz bojnoga polja dojde, more nam to povedati. Svaki vojnik slavno vujuje, slavno smrt podnese za svoju domovinu i za svoju braću.

Ali itak kulikopot bi mi to spisali, nigdar nebi bilo prećudaput, jerbo i stęm se zahvalujemo za onu, kaj jim nigdar zadosta zahvaliti nebudemo mogli.

Kad zanas domajostajuće krv prelęva vojnik, ili kad mu slavnja skradnja vura dojde, tak mislimo, da mu je za krv žal, ne žaluje se za svoje mlado življenje najbolje, neg žaluje se za one, koje je doma ostavil i za koje nezna, kakva sudbina je bude postigla, kad njega više nebude.

Naj bolje pak to onoga boli, koj je

malo i drobno dećicu ostavil doma, za kim se mala i drobna dećica plaćuju.

Strahovitna sudbina je doma ostaviti, ostaviti svojega paradizoma vu kojem je tak lępo živel i sdalka gledati, kak mu propadne njegva mekka i topla gnęzdica.

Onu gnęzdicu ostaviti, vu koju se počivat hodi svojim milim parom, da opet vękso jakost, bolšu volu dobi posele i terhe nadalje zversavati i nositi. Kuliko takvih gnęzdicah vu ovim svętnim boju ostalo bez oća i kuliko malih i drobnih dušic je ostalo vu ovih gnęzdicah, koje nigdar više nebudo vidle svojega oća, svojega odhranitelja.

Država neće ostaviti i spozabiti se iz svojih stanovnikov, najmre pak nę od onih vitęzov, koji tak hrabro vujujeju zanjo.

Svućiti da pležeranoga i nevoljnoga vojnika, mestriju se more i on zvućiti, koj je najvećki kinč, oći pogleda zgubil. Neće ostaviti niti mrtvoga vitęza decu, bojno siročcu.

Brigu bude imel orsag na decu, školal je bude ravno tak, kak bi je dragi oćec bil vućil i školal, ako bi vu življenju bil ostal. Sve hoće namesiti orsag, samo jedno nemore, mili i sladek dom. Nę, to nemore.

Medjimurske gazdarice, medjimurski gazdi! Vu ovim strahovitnim boju, kojega su drugi narodi na nas presilili, veliko žetvu ima smrt. Tak veliko i obilno, kakvo je još nigdar nę imala, kak svęt stoji.

Tak je bilo dragomu Bogu povolji, da slavnih oćov deca vu velikim broju vu mali dobi bez oća ostanęju, siročća budo. Nas pak ga je još vnođih, koji ne stradate, niti pak nebudete stradali, dobro dušni i dobro dušni ste.

Pri vnođi hiži još svi skupa se morete sestti k prestrtomu stolu, ali još više hiž se naide, koja je već jednoga ili više sinov alduvala za domovinu.

Pod vašami nogami još stoji mila črna mati zemlja, koja je vaša, koja je nas svih skup, jerbo to nam je ona mati, koja nas sveskupa zderžavla.

Ova zemlja denes dobro vam plaća, velike banjke vam nosi za on trud, kojega ste terpeji s njom.

Ako na vašim hižnim prago jedna vusta više bi jęla kruha, još nebi siromaki nastali, još nebi propali.

Zemite k sebi vu vašo hižićku jedno siročće, jedno bojno siročće. Zaprite si vu srdce takvo detęšće, koju je na bojnim polju zgubilo oćca.

Nę na jedno leto, niti na dvę, neg zanavęke.

Dęte vu mali dobi je veselje pri hiži, potlam pomoć, na starost pak stup, koj vas gori bude držal. Odhranite si iz njega pomoć, koja pomoć vas nigdar nebude ostavila.

Ako pak fali već pre hiži težak, zemite si sdetetom i mater, koja vam iz srdca rada bude dęlala, samo da sdetetom more ostati.

Vnogim je već nę treba od toga govorići. Kad su ruske čorde vu karpatske obćine vdrle, vnođu gladnih, derhtućih i pomrženih dećah su skup pobrali naši dobro dušni vojnici, da je dalje vu orsag spraviju i da jih obraniju od velikoga zla. Na vlak su je spravili i kak su od jednoga kolod-

voja od drugoga došli, tak je menje i menje dece ostalo na vlaku.

Jerbo tak selska, kak i varaske zenske počekale su na svakim košodvoru vlaka i nazadnje trgale su se za ljudsko i stranjsko decu. »I meni jednoga« i ja hočem« »ja nebudem bez deteta dimo išla« čule su se od svih stranih ove reči.

Vi najte čekati, da vam dimo doneseju, idite i išcite si takvo siroče.

Vu ovim strahovitnim boju, kojega mi alavno vojujemo, još ima žetvu smrt, još moramo vnoغو alduvati za domovinu.

Božanska mudrost neje napre pokazala što bude slavno smrt podnesel.

Naj svaki stem ide vu boj, da kaj gud se hoće s njim pripetiti, kakva gud sudbina ga postigne, mirno mu mora biti srdce, jerbo zna, da njegvo dečicu drugi pobožni ljudi k srdcu budo zeli, odhranili je budo, da pošteni stanovnici nastaju svoje domovine.

Medjimurske gazdarice, medjimurski gazdi, verujete, da božji blagoslov bude pri oni hiži, gde topla srdce i radost najdu bojna siročta.

To je najmenje, kaj alduvati moremo za one, koji su svoj život alduvali zanas i za našu domovinu.

Nišci nebude preteršeni, ako k obroku jeden falaček kruha više vžeze. Gospodin Bog, koji ravnna znami sve bude to naplatiti.

Koji ste premoğući, zomite k sebi takvo deče, nebude vam naškodu, neg na veliki hasen.

Bog vas sblagoslovom bude nadelil.

KAJ JE NOVOGA ?

Pesma taborska.

Ova pšem je zmišljena Medjimurski dobri sini,
Jesenjok mesca novembra Verni budmo k domovini,
Gda je bila velka bitka, Bijmo ruse i taljane
Nam sirnakom dosta bitka. Da nam budu bitke slavne!

Ruse jesmo pretirali, Mismo deca medjimurska,
Kamo smo je sami znali, Takvi, kak je šipek ruža,
Zato jesu odbežali, Još mo živi i svi zdravi,
Kada nesu mira mali, Jer smo navěk Bogu dragi.

Gnali mo je od Lublina, Dragi otec, dragi mati,
Da nit sada mira nema, Nemremo vam ruku dati,
Od Lublina do Varšave, Ar smo dalko v ruskoj
Gde su ruske čete slabe. Gdš su nam dnšvi povoljni.

Slavno smo je pretirali, Ovu pšem izpisali
Medjimurski sini mladi, Megjimurski sini mladi,
Navěk verni v boju bili, V ruskoj zemlji v jednim seli,
Čde smo vezda svi veseli.

Zato otec, niti mati
Najte se za nas plakati,
Nego verno molte Boga,
Da prepadne ruska vojska.

Spisali medjimurski sini :

Brodar György iz Muraszerdahelja,
Halics Florijan iz Zala-Benkő.

— Od česa se boji Nikita? Nikita, kralj Črne gore pred jednim novinarom rekel je, da se zalet vu svoje soldate i njegovi soldati dosta su hrabri, da obraniju orsaga, samo od toga je strah, da nebi austrija-magjarske ladje od morja zaprle pute i poleg toga Montenegro nebi mogla nikakvoga stroška dobiti.

— Srbskih ministrov žene pešice su išle skorom po čelim putu.

Drasković, Džuričić i Jovanović ministrov žene od Ljume tijam do Dibre skorom po čelim putu su pešice išle, jerbo puti su tak zlostesti, da s nikšnom prilikom nemoreju po njih dođiti ili voziti. Srbski oficiri i dvé divizije vu Skutari su došle, gde srbski kornalman i Peter kralj već više danov stanujeju. Srbom talijani voziju stroška. Tak misliju, da Peter kralj i korman dalje budo išli i to vu Italiju.

Vnogi srbski obitelj iz Saloniki vu Francuzko i Englezku se ravna odvandrali, tak misliju, da tam sradostjom jih čekaju.

— Englezi i francuzi nemoreju se naravnati. Vu Talijanskim ona stran koja je zahtevala, da talijanske čete idu vu Macedoniu, denes opet to zahtevaju, da najbolje bi bilo, ako bi sve skupa ostavili na Balkanu, gde itak već nikaj nemoreju napraviti proti saveznikom. Tak veliju, da Sarraill francuzki general samo za poštenje još vojuje i drugo nemore napraviti, neg s čelim šeregom vu Saloniki se poteći. Ali anda more tam ostati i braniti se, to je drugo pitanje.

Svrho Macedonije francuzi i englezi još denes se nemoreju naravnati i svrhu toga prestala je razprava s grčkim kormanom.

— Ako bi Amerika tabora imala. Edisona su popitali, kak bi se amerikanski šereg sponašal, ako bi Amerika vu boj se zmššala. Edison je tak odgovoril, da niti onda nebi svoje stanovnike buntali, svakoga bi pre svojim poslu ostavili. Dva milljun puških imamo pripravljenih, fabrike bi zidali vu kojih bi svaki dan dvšto jezer puških napravili. Za vezda ne skupljamo skup bombe, granate i šrapnelle, neg bi na hitroma takve fabrike nastavili, vu kojih na dan stojezer bombih, granatov i šrapnellov bi napravile. Takve mašine delamo, skojemi jako kratko vrme najbolše jarke bi mogli skopat. Ne deržimo više kak stojezer soldatov, ali imamo dvajstipet jezer vučenih oficirov, koji bi kratko vrme zvučili regrute, ako bi domovina to potrebuvala.

— Zapovednik Kovno festunga.

Kovno ruskaغو festunga zapovednika dū naburski soldački sud odsudil ga je na petnajst lèt strog rešt, k tomu pak još i druge kaštige je dobil, kak nšprimer odmah su ga degrederali. Kaštigali pak su ga zato, jerbo nikakvoga reda neje bilo vu festungu i da je festunga pred vremenom zgubil.

Vu ruskim je navěk tak bilo, ako je jeden vodja bitku zgubil, odmah su ga degrederali i vu rešt zaprli.

— Sabiranje. Za soldate u taboru zarad darove božične su poglavari okolice Kis-zabadke sledeće svote sabirali : u obci ni Kisszabadka 32 80, Zalabenkő 30 62, Györgylaka 20 10, Felsőpálfa 61.40, Muralövő 19.70, Dezsőrlaka 58 03, Drávaszent-istván 45 80 K.

— Turčini bijeju engleze. Vu Mezopotaniji na Irak-frontu turčini hitro su se na engleze navahli pri Kuturamari pretirali su je iz šancov. Zatem pak su je tak zbil, da celo bojno polje je puno bilo mrtvih. Englezi su dvš sto kilometrov morali nazat bežati, više štukov, mašinpških, drugoga oružja i nezmerno municije su zgubili. Proti tomu turčini su samo dvšto mrtvih i pležeran h imeli.

— Rimpapa i mir. Kak to znamo

lanjsko leto je prosil vladare, da barem na božične svetke dva-tri dana mirni ostaneju. Rusi na englezko reč nesu steli k tomu prevolit i poleg toga ravno na božične svetke su najkervaveše bitke bile vu Karpati. Rim papa i letos se je sprošnom obrnul k vladarom svrhu toga i kak se čuje, rim papa ima to uadu, da ga posluhnuli budo i svrhu toga još jedenput je svim skupa poručil, da on dan, kad se Jezuš rodil i kad sviskupa pevamo : »Slava Bogu na visini, a mir ljudem na nizini!« najbarem par danov mir daju jeden drugomu i tak celomu sveto.

— Južna Amerika mira hoće. Iz Brazilije jeden glasoviten političar vu Svajc je došel i pred nekojimi je ovak govoril :

— Mi smo absolut neutralni i to je naš korman višeput skazal, najmre pak onda, kad je nš dopustil municiju voziti vu Europu. Brazilia takodjer vnoغو terpi poleg boja. Trgovinu nikakvo nšmamo. Tak je to po čeli Južni Ameriki. Razmi se, da mi s kim predi mir hoćemo. Severna Amerika barem velikoga hasna ima od boja, ali i tam želiju, da bi već jedenput mir nastal.

— Romania k nam se preklopi.

Romanske novine pišeju, da grčki korman je već vu takvim položaju, da mora se na nekaj odlučiti, jerbo ako je francuze i engleze pustila prek Grčke zemlje, sad nemci, bulgarci i magjari takodjer moreju to zahtevati, da je grčki korman pusti po onim putu, kud neprijatelj beži pred njimi. Kak se to pripeti, Romania takodjer presiljena bude za kratko vrme k ovim se preklopi.

Rus već neče prek Romanije iti na Bulgariu i svrhu toga počeli su ruske regimente, koji su na romanski granici stali, drugam spravlati.

— Vu Francuzkim se prehitu boj.

Rousset ezredš tak piše vu jednih francuzkih novinah, da kaj gud započne Mackenzen i Gallvitz general na Balkanu i na ishodu, boj nebude se tam, neg vu Francuzkim se bude prehitil. Odlučno bitku već obedvš strani silno zahtevaju i to na fletnoma se bude pripetilo.

Francuzki ezredš je samo to pozabil, da to ravno ne visi od francuzov, englezov i rusov gde budeju odlučne bitke i gde se bude boj dokončal, neg visi od nas. Do vezda tam i onda su bile strahovodne bitke, koje je sve antant zgubil, gde i gda smo mi i naši savezniki steli. Tak je bilo vu Belgiju, vu Francuzkim, vu Ruskim i nazadnje na Balkanu. Antant je malo prekesnil, da bi on nam i našim slavnim šeregom mogel dirigirati. Za kratko vrme ravno tam budu pak kervave bitke, gde antant niti ne misli. Tuliko pak itak radi imamo sami sebe, da to napre ne obšesimo antantu na nos. Antant tam mora iti, kam naši i savezni šeregi hoćeju.

— Boli u ledjima bodove sa strane, boli križima, ukrstina, osjećamo samo zbog prehlada ili ukočenog tjelesnog držanja, jer time se cirkulacija krvi usporava. Kad krv stane opet brzo i živo našim tijelom teći, tada nestaje i boli. A to možemo postići samo trenjem-masažom sa zaista dobro djelujućim boli ublažujućim. Fellerovim »Elza fluidom«, koji je i liječnički preporučen i za te svrhe upotrebljava. 12 boca šalje franko za 6 kruna, ljekarnik E. V. Feller, Stubica, centrala br. 124 (Hrvatska).

Fellerove tjerajući rabarber »Elza pilule«
stoje franco 4 K 40 f.

— **Šturma na Saloniki.** Vu Parisu jako računaju, da saveznici sturmali budejo Saloniki. Svrho toga naši neprijatelji dan i noć delaju šance i tvrđovine okolo varaša. Vu Parisu jako su straho za svoje čete, koje su sad vu Grčkim. Grki su spraznili varaša i samo jednu batalion soldacije svoje su ostavili vu varašu.

Francuzi bi jako radi ostali vu Saloniki, ali nemaju tuliko vremena, da bi vekuše tvrđovine mogli napraviti. Galvitz general pak se već silno preblizava i vozi zasobom strahovitae štuke, pred kojimi naj jaksi festungj se tak spodereju, kak hitvalni kotorovnjaki

Na Grčki zemlji traja dalje boj. Grki nebudo silili francuze i engleze, da doli deneju oružje, vugnuli su se njim, ali i nam su dopustili, da slobodno idemo za neprijateljom po Grčki zemlji. Poleg toga bulgarci, nemci i naši su već prek grčke granice stupili i po Grčki zemlji tiraju dalje predsobom neprijatelja. Poleg toga i Grčka zemlja je bojno polje nastala. Za vunišcene varaše antant je obećal, da kvara plati, ali grki to jako neverujuje, jerbo ako je naši i tam zbijeju, siguran antantu nebude vola još i kvara platiti grkom samo zato, da je bit bil tam. Ovdj bude zadnja proba. Neutralne novine tak pišeju, da antant kaj gud bude delal, za dva tijeodne ostaviti bude moral Balkana. Neutralne novine nadalje tak pišeju, da za dva tijeodna zasegurno pred Saloniki budemo stali. Ako pak se jedanput tam nastaviju naši strahoviti štuki, onda već naprè znamo, kak se bude dokončal boj na Balkanu. Vu Saloniki još pojednoma voziju englezku soldaciju, da budo naši skim više je mogli postrèlati.

— **Stopetdeset jezer talijana.** Iz Rima javiju talijana, da dosta soldacije imaju vu Valoni, da neprijatelja pretiraju, ako bi vu varaš štel vrti. Tak pišeju talijanske novine, ako bi se neprijatelj na Valonu štel navaliti, onda tam s vun srbov još slopet deset jezer talijana najde pred sobom. Talijani po navadi s mirum tak pišeju sami od sebe, kak dabi već oni bili čeloga boja zadobili.

Pri Valoni ravno tak budo doli cureli, kak pred Görzom ili na Doberdo bregu.

— **Premještenje.** Kraljski ug. ministar od pravosudje je Szenes Dezsó perlaks koga kr. sudca na Nagykanizsa premještil.

— **Kuliko su zgubili Antantišti?** Iz Saloniki javiju, da su antantišti do vezda 25 jezer vojniov zgubili. Najtežkeše zgubiše su francuzi trpeli, englezov zgubiček je mali.

— **Gavgeli i Doiran.** To su one dve varaše, gde su bulgarci engleze i transuze tak na poštenoma zbili. Passarov bulgarrki poslanik povedal je novinarom, da Bulgaria bude ove varaše konca boja Grčkomu orsagu prek dala.

— **Talijani u Albaniju.** Petit Journal zvane francuzke novine javiju, da Talijanska bude 80 jezer vojniov poslala u Albaniju.

Političari od mira. Jedne amerikanske novine sve vazneše amerikanske i europeinske političare popalite su, kaj misliju da bude mir nastal. Pojednim ovak su odgovorili:

Wilson: Želim, da skim predi mir nastane. Tak mislim, da Amerika i Španjolska budo se trsile, da pomiriju sveta.

Bryau: Kak ja mislim, mira još nebude vu bližnijim vremenu. Ako neutralne države nebi antantu municiju davale, stēm bi jako pomagale da mir nastane.

Roosevelt: Ako bi sad mira napravili, to nebi spametno bilo, jerbo ov mir itak nebi stalen bil.

Clemenceau: Nemorem odprti odgovor dati. Francuzki orsag još do vezda neje vu takvim položaju, da bi za mir prosil, niti pak Francuzki orsag za vezda neče mira ponuditi nikomu.

Giolitti: Još je prerano od mira se spominati. Ja tak mislim, da smo još od početka boja. Mira bude on dikteral, koj tabora zadobi, koji pak zgubiju tabora, to prevoliti budo morali.

Edward Grey: Mira vu Londonu budo podpisali, ali i ja tak mislim, da za vezda je još prerano se od toga spominati, Englezia samo onda se bude spominala svrhu mira, kad tabora zadobi.

Caillaux: Ja mislim, da bude mir. Sad bi mogli mira napraviti, jerbo još niti jedna stran je nēdo kraja zgdobila boja, pak niti jednastran je nēdo još zgubila. Tak mislim s menjšim popravkom granicah mogel bi mir nastati.

Jagow: Lazēju one novine, koje od toga pišeju, da Nemški orsag je već počel mira prositi. Mira oni šeregi budo dikterali, koji boja zadobiju.

Berchtold graf: Verujem, da nas i naše saveznike nebudo preobladali. Boja šeregi tiraju, mira pak diplomatuši budo podpisali. Mi smo još nikomu nē mira ponudili.

XV. Denedek papa: Svēt potrebuje, da skim predi mir nastane. Još jedanput budem probal svēta pomiriti ija mislim moj trud nebude zabadav.

Za taborsku poštu gotovi kuvertisa napisom, takodjer i TABORSKE KARTE se dobiju kod Fischel Fülöp (Strausz Sándor) knjižaric. Člona: kuvert—2 III. — taborska karta — 1 III.

TABORSKA POSTA. Jako su nam lalile takve škatulje vu kojih 350 grammov moči poslati po taborski pošti. Sad već nēje treba splatna šivati, jerbo takve škatulje, službenim napisom gotove se moreju dobiti pri Fischel Fülöp (Strausz Sándor) knjižaru u Čakatornji. Člona škatulji je 20 fillérov.

Iz Južnog-Tirola.

Pišem lista vu Čakovec, Naj ga čita medjimurec, Kaj delaju njegva deca Vu Tirolu, dalko svēta.

Kada počne taljan biti S dvajstiosem centimetri, Drota dostkrat prestrelili, Mi ga nazaj skupšvezali,

Ali hvalja budi Bogu Nit jednomu ne naškodi, Drota nazaj skupšložili I dalje telefonali.

Kada već z štuki zgotovi, Vojsku si svu skupa spravi, Krikne: „Avanti subito!“ Al ne vidi pušku skrito.

Mašin-puške se sprožiju I taljane pokosiju, Tak, da jen na drugim leži, Kriči: „Bože mi pomoz!“

Koji pako zdrav ostane, On tak beži, kak bez glave— Puška z sebe doli hiti, Gledi, gde se more skriti.

Pomolite se svi Bogu, Kaj nam da vu Srbskoj slogu, Kaj brže š njim zgotovimo I talijana se hapimo.

Mi ovdj dobro držimo, Vu Trient ga nepustimo, Vu zraku dostup zletava, Za Trienta si, zdihava.

Dalko si taljan do toga Kaj bi došel do Trienta Ar je dobro objačeni, S drotom sim-tam zapleteni.

Kada srbov zgotovimo I taljana se hapimo, Onda vudri po taljanu! Kaj bu zgubil Venediku.

To sam spisal gor na bregu, Gde smo zdavnja već vu snegu, Ali za to sve trpimo Za magjarsku domovinu.

Dragi Bože i Marija! Daj nam brže svim skup mira. Kaj se mogli zjediniti, Svaki k paru dimo diti.

S Bogom l'po Medjimurje, Dalko smo mi ve od tebe. Ufajuci se vu Boga, Kaj se još včakamo toga.

Kaj se vu te povrnemo, To mi svi komaj čekamo, Bogu se svi zahvalimo, Kaj još na svētu živimo.

Na bojnno polju. Goricsanecz Mihály
vojnjk pri telegrafu
iz Murakiralja.

Urednikova pošta.

Dobili smo opet nove popěvke, iz kojih se niže spomenemo. Tak takaj na k nam poslana liste ovdj dajemo odgovor:

1.) Pěsma tugujuća. (Bányavár N. Gy.) S popravkami izlaziła bude.

2.) Pěsem od starih vojniov. (W. J.) Preslaba je. Neda se popraviti.

3.) Opomena. Bez podpisa k nam poslanim listom nedamo odgovora. Koj istinu ima, on si ime pod svoj list podpiše.

4.) Verš iz bojnog polja. (M. B.) Dosta dobrih misli se najde vu popěvki. Ali bez ikakvoga reda su verši složeni. Probajte na nekakvu vižu složiti vašu pěsmu, pak ako bude onda dobre, drage volje ju štampati damo. - Isto to vam rećemo na vašu drugu pěsmu, koju štē pod naslovom »Jeden mali verš od rata« nam poslali.

5.) Pěsma iz tabora. (B. Gy. i H. F. na bojnno polju.) Vaša pěsma bude izlaziła.

6.) Pěsma taborska. (G. V. Nyirvölgy.) Za jednoga 10 lēt staroga dećaka je pěsma dobra, ali ipak ne za dosta dobra, da bi ju vu novine staviti mogli. Čitaj vnogo, vuđe se dobro, pak buš onda i ti po malem takve popěvke složiti znal, koje budu i za stare dobre.

7.) O. M. Muraszentmaron. Mi smo naše novine na vaše ime poslali vu redu. Da neste »Murakóza« dobili, tomu mi nesmo krivi. Vu taborskih vremenih se lahko pripeti, da se na pošti nemre obdržati red. Nam je nevugodno, ako naši predplatnici nedobivaju vu redu novine, a osobito, ako se to s takvim, stariim predplatnikom i piscom pripeti, kak ste med ostalenimi takaj i vi. Prosimo vas, dajte nam na znanje, štere broje neste dobili? da vam moremo one poslati.

8.) S. F. Amerika. Vu Ameriku nemremo kolendare poslati vu vezdašnjem taborskom vremenu, ar one nebi do Amerike došle. Sve morske ladje sa vezda vu velikimi pogibelju.

Svim skupa s pozdravom! (M. J.)

GABONA ÁRAK / CIENA ŽITKA

MÉTERMÁZSA	1 METERCENT	K
Buza	Pšenica	36—
Rozs	Hrč	29—
Arpa	Jecmen	28—
Zab	Zob	28—
Kukorica uj	Kuruza suha	26—
Fehér bab uj	Grah beli	40—
Sárga bab	Grah žuti	40—
Vegyes bab	Grah zmesen	40—
Kendermag	Konopjeno seme	52—
Lenmag	Len	52—
Tökmag	Koščice	80—
Bükköny	Grahorka	28—

A Feller-féle joltévó, inakat és izmokat erősítő

„ELSA-FLUID”

elállítja
tagjainkban a fájdalmakat.

12 üveg bérmentve 6 korona
Feller V. Jenő gyógyszerész-
nél, Stubica, Centrale 124. sz.
(Zágrábmege). — Több mint
100.000 köszönőlevél és orvosi
ajánlat.

STOCK-COGNAC MEDICINAL

szavatolt
VALÓDI
BORPÁRLAT

CAMIS ÉS STOCK gőz-
pároló telepéből Barcola

COGNAC-GŐZFŐZ-
DE, ÁLLANDÓ HI-
VATAL. VEGYI EL-
LENŐRZÉS ALATT

612 25-65

KAPHATÓ MINDEN JOBB ÜZLETBEN!

Kiadó lakás!

Zrínyi-tér 5. sz. házban
négy szobából álló lakás
mellékhelyiségekkel együtt
1916. ápr. 1-től bérbeadó.

Özv. Dr. Krasoveczné

Jótekonyságot

gyakorol, ha a kará-
csonykor megjelenő
Lukács Lajos:

**Édesanyám
a táborban**

című könyvét megveszi
mert annak jövedel-
mét az itteni Vörös-
keresztgyelet kapja.

Minden kötetet hirla-
pilag nyugtázunk. Elő-
jegyzéseket elfogad:

Fischel F. (Strausz Sándor)

könyv- és papirkeres-
kedése Csáktornya.

egyszerűen bevált a barcolon küzdőknel es
általában mindenkiél mint legjobb
fájdalomcsillapító bedörzsölés
meghűlés, rheuma, közevény, influenza, torok,
nyel- és hátfájás stb. esetében
Dr. Richter-féle
Horgony-Liniment. oapáci
compos.
Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Üvege K -80, 140, 2—
Kapható gyógyszerüzletekben vagy közvet-
lenül az „Arany oroszlánhoz” címzett
Dr. Richter-féle gyógyszerüzletben,
Traga 1, Előbortár, 2.
Naponta 1-2 alkalommal.

100 liter házi ital
frissítő, jóízű és szomjat oltó,
csekély költséggel bárki által
készíthető. Kaphatók: ananas, alma, grena-
dine, málna, muskotálykörte, borsosmenta, na-
rancs, waldmeister, meggy. Sikert-lenség ki-
zárva. Ezek a házi italok nyáron behűtve és
télén forralva, rum és pálinka helyett élvez-
hetőek. Az alkatrészek ára pontos előírással
együtt utánvétellel bérmentve K 450. Öt ilyen
adaghoz 1 adagot ingyen adok. Gazdaságok,
gyárak, nagyobb háztartások, műhelyek stb.
számára megbecsülhetetlen, mert a munkás
felhasznál, nem részegedik meg tőle és munka-
képessége nem csökkenik. **GROLICH JÁNOS**, Angyal-
drogéria Brúnn 618 szám (Morvaország).

Most jelent meg:

- Molnár Ferenc:
Egy haditudósító emlékei. 5 K 80 f.
- Kiss József:
Háborus versei. 3 K — f.
- Mikszáth-Almanach 1916.
1 K 20 f
- Nádor-féle
Dalos karácsonyi album. 4 K — f.
- Rózsavölgyi-féle
Karácsonyi album. 5 K — f
- Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)
könyv- és papirkereskedésében Csáktornya.

Mint karácsonyi ajándék nagyon
alkalmas, minden lakás díszére való
terracottából készült hazafias motivumu

SZOBROK,

valamint a mai világháboru hadvezé-
reinek mellszobrai kaphatók ameddig
a készlet tart,

ÖZV. SALON PÉTERNÉ építkezési üzletében CSÁKTORNYÁN.